

Årsmelding

2017

Follo landbrukskontor

Innhold

Innledning.....	3
Koordinerende utvalg.....	3
I. Økonomiske virkemidler – tilskuddsforvaltning – kontroll	4
i. Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket.....	4
ii. Velferdsordningene	4
iii. Regionale miljøtilskudd (RMP)	4
iv. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL).....	5
v. Tilskudd til drenering.....	5
vi. Erstatningsordningene	5
vii. Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.....	5
viii. Skogfond	6
II. Juridiske virkemidler – landbrukslovgivningen	6
i. Saker etter jordloven.....	6
ii. Saker etter konsesjonsloven	6
iii. Saker etter skogbruksloven	7
iv. Landbruksveisaker	7
v. Andre saker etter landbrukslovgivningen	8
vi. Uttalelser til plan- og byggesaker	8
III. Arealforvaltning.....	8
i. Kommuneplanlegging.....	8
ii. Andre planprosesser.....	8
iii. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord.....	8
iv. Nydyrking.....	9
IV. Natur- og Miljøforvaltning.....	9
i. Vannområdearbeid.....	10
ii. Miljørådgiving.....	10
iii. Kloakkslam i landbruket	11
iv. Tiltaksstrategier og retningslinjer SMIL.....	12
v. Viltforvaltning.....	12
vi. Prosjekt skogbruk og publikum i Follo.....	12
V. Næringsutvikling.....	12
i. Søknader til IN	12
ii. Økologisk landbruk.....	13

iii. Økonomi og organisasjon.....	13
I. Økonomi	13
II. Medarbeidere og arbeidsmiljø.....	15
II. Vedlegg.....	16
Fordeling og bruk av SMIL-midler i Follo 2017.....	16

Innledning

Follo landbrukskontor utfører kommunal landbruksforvaltning for kommunene Vestby, Ski, Ås, Frogn, Nesodden og Oppegård. Samarbeidet er organisert som et vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28 – 1b med Ås som vertskommune.

Follo er et produktivt og viktig landbruksområde dominert av kornproduksjon. Det er få husdyrbruk i Follo. Forholda for matproduksjon er svært gunstige. Det dyrkes matkorn tilsvarende 25 millioner brød hvert år. Dette kan mer enn dobles i en beredskapssituasjon. Det dyrkes også en god del grønnsaker og bær. Brutto verdiskaping i landbruket i Follo er ca 250 millioner kroner. I tillegg kommer ringvirkninger i andre bransjer (transport, bygg og håndverk etc). Det er ca 1300 landbrukseiendommer i Follo med smått og stort, men det har vært en nedgang i antall aktive bruk i flere år. Arealet holdes i hevd ved bortleie. Ca 70 % av landbrukseiendommene er bortleid. Gjennomsnittsarealet på driftsenhetene øker hvert år og var i 2017 450 dekar.

Kommunenes oppgaver innenfor landbruksforvaltning er i stor grad bestemt av lover og forskrifter. Kommunene er førstelinjemyndighet i alle landbrukssaker og forvalter en rekke lover og økonomiske virkemidler som gjelder for landbruket. Rådmennene delegerer kurante saker og saker uten prinsipiell betydning til rådmannen i Ås som delegerer videre til landbrukssjefen. Handlingsprogrammet fastsetter hovedmål og delmål for landbrukskontoret, angir arbeidsområder, og er grunnlaget for rapportering.

Koordinerende utvalg

Rådmennene i de deltakende kommunene har oppnevnt et utvalg som skal koordinere virksomheten ved landbrukskontoret. Utvalget betegnes som «Det koordinerende utvalg for Follo landbrukskontor». Utvalget tar blant annet stilling til tertialrapporter fra landbrukskontoret, og avgir uttalelser vedrørende budsjettforslag, årsmelding, regnskap etc. Ås kommune er vertskommune for landbrukskontoret og har ledervet i utvalget. Utvalget hadde 3 møter i 2017.

Sammensetning av det koordinerende utvalg for Landbrukskontoret i Follo i 2017:

Kommune	Fast representant	Fast vara representant
Ås	Trine Christensen, leder	Emil Schmidt
Oppegård	Anne Holten	Kristin Swendgaard
Nesodden	Aslak Hovland Jakobsen	Eva-Kristin Danielsen
Frogn	Eli Moe	Ann-Mari Nylund
Ski	Hans Vestre	Stein Engebretsen
Vestby	Hege Torjussen	Grete Torvund

Hovedmål :

Samarbeidskommunene skal arbeide for å styrke og videreutvikle et bærekraftig landbruk i Follo. Follo landbrukskontor skal forvalte kommunenes oppgaver på landbruksområdet på en effektiv og faglig god måte.

I. Økonomiske virkemidler – tilskuddsforvaltning – kontroll

Delmål: Landbrukskontorets brukere skal tilbys tjenester og saksbehandling av god faglig kvalitet og med høyt servicenivå.

Oppgavene består i veiledning og behandling av søknader om produksjonstilskudd, velferdsordningene i landbruket, miljø-, nærings- og skogvirkemidler.

i. Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i landbruket

Kontoret behandlet 291 søknader fra landbruksforetak om produksjonstilskudd (PT) i 2017. Det har vært to søknadsomganger. I mai ble det søkt om tilskudd til husdyrproduksjon og i oktober om tilskudd til planteproduksjon. 64 husdyrforetak søkte om tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. Fra og med 2018 endres søknadsfrist for 1. søknadsomgang fra 15. mai til 15. mars og det blir bare en utbetaling i året, uke 8 året etter at søknadene er sendt inn. Alle søknader sendes elektronisk via Altinn.

Tabell 1: Antall PT-søknader per kommune og år, 2008-2017 (alle foretak, foreløpige tall for søknader, oktober 2017)

Kommune	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vestby	111	103	98	96	90	85	84	85	80	75
Ski	92	90	91	91	87	83	89	86	84	76
Ås	94	89	93	88	86	87	85	79	82	81
Frogn	43	43	42	41	41	40	38	37	37	34
Nesodden	19	18	17	18	15	15	15	14	15	13
Oppegård	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Sum	361	346	344	337	322	313	314	303	299	280

Landbrukskontoret gjennomfører kontroll av 10 prosent av foretakene som har søkt tilskudd hvert år etter et risikobasert uttrekk. I 2017 ble det gjennomført 29 kontroller, ved stedlig kontroll og/eller dokumentkontroll. Det ble ikke oppdaget vesentlige avvik, men det ble gjort oppmerksom på mulig brudd på kravet om vegetasjonssoner mot vassdrag. Ingen søknader ble avslått, men det ble gitt råd og varsel om oppfølging. Saksbehandlingen foregår fra 1. mai 2017 til mars 2018. Saksbehandlingstiden styres av systemet (E-stil).

Landbrukskontoret bruker ca. to månedsverk på saksbehandling, kontroll og feilretting til PT-ordningen.

ii. Velferdsordningene

Dette gjelder tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel m.v. og tidligpensjonsordning for jordbrukere. Det var ingen søknader etter disse ordningene i 2017.

iii. Regionale miljøtilskudd (RMP)

Regionalt miljøprogram for Oslo og Akershus (RMP) gir føringer for årlige tilskudd til forurensningstiltak og kulturlandskapstiltak i jordbruket. I Follo ble det i 2017 utbetalt noe over 6,5 mill kr til dette formålet, fordelt på 189 søkere. 65 % av foretak som søkte produksjonstilskudd søkte også om RMP-midler.

Det ble foretatt risikobasert kontroll av 9 foretak, 5 % av søknadsmengden. Kontrollen startet umiddelbart etter søknadsfristens utløp 20. oktober, og ble avsluttet i januar 2018. Hovedfokus var vegetasjonssoner og ugjødsels randsoner i eng. Resultatene viste få avvik, små feil hos 3 foretak hvor forvaltningen fulgte opp med rådgivning og veiledning.

Saksbehandlingen foregikk fra 20.oktober til 11.januar 2018. Utbetaling skjer 14.mars 2018, dette styres av saksbehandlingssystemet.

Follo landbrukskontor har brukt 40 arbeidsdager på tilskuddsforvaltning RMP i 2017.

iv. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

Dette er midler til investeringer i varige miljøtiltak etter lokale føringer. I Follo er hydrotekniske tiltak prioritert og spesielt oppfølging av miljørådgiving i vannområdene PURA og MORSA. Follo-kommunene har felles tiltaksstrategier og retningslinjer for bruk av midlene. I 2017 ble det stilt ekstra midler til rådighet øremerket leirjordsområder med forurensningsutfordringer. Nær 2,7 mill kr ble innvilget, fordelt på 37 søknader. Mange planer innebærer store kostnader til utskifting av rørgater, kummer for overflatevann, avskjæringsgrøfter og reparasjon av erosjonsskader.

Alle tiltak blir kontrollert av landbrukskontoret før sluttutbetaling av tilskudd.

De senere årene har SMIL-tildelingen vært mye mindre enn behovet basert på innkomne søknader. Slik var det også i 2017 (før ekstratildeling). Dette resulterte i at 16 % av SMIL-søknadene som fikk tilskudd i 2017, hadde ligget over fra 2016 og fikk derfor en lengre saksbehandlingstid enn ønskelig. Resten av innvilgede SMIL-søknader i 2017, 84 % ble saksbehandlet i løpet av 3 uker. Follo landbrukskontor har brukt 40 arbeidsdager på tilskuddsforvaltning SMIL i 2017.

v. Tilskudd til drenering

Det er stort behov for drenering av jordbruksarealer i Follo. En tilskuddsordning ble innført for få år siden og i 2017 ble tilskuddssatsen doblet til kr 2000 pr dekar systematisk grøfting. Samtidig er det fordelt ekstra tilskuddsmidler til kommunen. I 2017 ble 20 søknader godkjent i Follo, til sammen 1657 dekar og et tilskuddsbeløp på kr 3 324 000.

Alle dreneringsplaner som er utført blir kontrollert før sluttutbetaling av tilskudd. I 2017 fikk Follo tildelt mer enn nok dreneringsmidler, og derfor ble alle dreneringssøknadene saksbehandlet i løpet av 3 uker i 2017. Follo landbrukskontor har brukt 20 arbeidsdager på tilskuddsforvaltning drenering i 2017.

vi. Erstatningsordningene

Erstatning kan gis til jord- og hagebruk med betydelig avlingssvikt forårsaket av klimatiske forhold som det ikke er mulig å sikre seg mot. Erstatning kan også gis for svikt i honningproduksjon og tap av bifolk. 2017 var gunstig værmessig og med normalavlinger. Det var ingen søknader etter disse ordningene i 2017.

vii. Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Ordnningen forvaltes av kommunene etter føringer felles for fylket. Tidligere var det lokale føringer. I 2017 ble det gitt tilskudd til ungskogpleie og planting som klimatilak. 43 søknader ble innvilget for tiltak på 1303 dekar, vesentlig ungskogpleie, med kr 203 786 .

11 søknader ble kontrollert i felt. Det ble funnet og reagert på 4 avvik.

Saksbehandlingstiden for 80 % av søknadene var under 4 uker. De resterende søknadene hadde noe lengre saksbehandlingstid av forskjellige årsaker.

viii. Skogfond

Skogfond er en prosentandel av tømmeret som blir satt av til skogkulturtiltak m.m. hos hver enkelt skogeier. Kommunen forvalter ordningen.

I 2017 omsatte 144 skogeiere i Follo til sammen 108 960 m³ tømmer med bruttoverdi kr 36 737 630 og satte av skogfond kr 5 620 281. Innestående skogfond var kr 27 330 349. Det ble utbetalt kr 2 853 770 i skogfond og tilskudd til 188 tiltak hos 87 skogeiere i 2017, 89 % gikk til skogkulturtiltak.

II. Juridiske virkemidler – landbrukslovgivningen

Delmål: Landbrukskontoret skal forvalte jordlov, skogbrukslov og konsesjonslov i tråd med nasjonale retningslinjer og regionale og lokale føringer.

Oppgavene består i saksbehandling og vedtak i saker etter jordlov, skogbrukslov, konsesjonslov, odelslov og forskrifter etter disse. Landbrukskontoret gir uttalelse til plansaker og byggesaker i Landbruks- natur- og friluftsområder (LNF-områder).

i. Saker etter jordloven

Kommunene fatter vedtak etter jordloven. De aller fleste sakene gjelder søknader om fradeling av areal fra landbrukseiendommer til boligtomter (§ 12). Der dette gjelder dyrka eller dyrkbar jord blir det også vurdering av omdisponering (§ 9). Omdisponering til annet formål forekommer også. Kommunen har også ansvar for å følge opp at dyrka jord drives (§8), blant annet ved godkjenning av jordleieavtaler.

I 2017 ble det behandlet 21 saker angående omdisponering og deling og 8 saker angående driveplikt. Saksbehandlingstiden på saker etter jordloven er vanligvis 3 -4 uker.

ii. Saker etter konsesjonsloven

Kommunen fatter vedtak om konsesjon for erverv av eiendom. I tillegg kontrolleres egenerklæring om konsesjonsfrihet ved alle eierskifter. Fra april 2017 har kommunen fått en utvidet rolle ved at Statens Kartverk har innført nytt fagsystem der kommunene legger inn egenerklæringer og konsesjoner i matrikkelen. Landbrukskontoret kontrollerer alle egenerklæringer for landbrukseiendommer og også øvrige egenerklæringer for Ås.

I 2017 behandlet kontoret 18 søknader om konsesjon for erverv av landbrukseiendommer, 73 egenerklæringer om konsesjonsfrihet i Ås og 25 i øvrige kommuner (landbrukseiendommer)

Saksbehandlingstiden for søknader om konsesjon er vanligvis ca 4 uker.

Tabell 2: Antall jord- og konsesjonssaker i 2017 fordelt på kommuner

Kommune	Omdisponering og deling			Konsesjon			Sum
	1.tert	2.tert	3.tert	1.tert	2.tert	3.tert	
Vestby	1		2	5	2	1	11
Ski	1	1		3	1	1	7

Ås	5	1	3			1	10
Frogn	3	1		1		3	8
Nesodden		2	1				3
Oppegård							
Sum	10	5	6	9	3	6	39

iii. Saker etter skogbruksloven

Resultatkontroll og foryngelseskontroll i skogbruket

Landbrukskontoret gjennomførte i 2017 Landbruksdirektoratets opplegg for resultatkontroll skogbruk og miljø på 14 hogstfelt/eiendommer. Det ble registrert foryngelse under «minste lovlige» på minst fem av feltene, ytterligere tre med dårligere foryngelse enn anbefalt, hogst i to registrerte nøkkelbiotoper og dype hjulspor over lengre strekninger ved en hogst.

Landbrukskontoret utførte også Landbruksdirektoratets opplegg for foryngelseskontroll. 47 skogeiere som i skogfondsregnskapet var registrert med salg av minst 250 m³ gran i 2014 og siden ingen planting fikk brev og egenerklæringsskjema. Etter purring og telefoner hadde ved årets utgang seks skogeiere ikke svart. To av disse gjelder kommune-eid skog, som Fylkesmannen har det videre ansvaret for. 28 skogeiere fra 2017-kontrollen har statusen «OK» og 12 «OK, bør følges opp». Av 237 hogster 2009-2014 har 52 statusen «OK, bør følges opp», de fleste av disse har svart «Har tilrettelagt for naturlig foryngelse» eller «Planlegger planting på et senere tidspunkt». For samme periode har 12 skogeiere ikke svart på puringer eller er ikke fått i tale. Opplegget forutsetter bruk av relativt mye ressurser.

Hogstmeldinger

Forskrift om skogbehandling i Osloområdet gjelder i Follo i deler av Oppegård og Ski. I virkeområdet skal hogst meldes og kommunens tilbakemelding foreligge før hogst. Dersom kommunen finner at foryngeshogsten kan medføre vesentlige ulemper for friluftsliv, naturmiljø, landskap, kulturminner eller vannforsyning kan kommunen nekte hogst eller gi nærmere pålegg om hvordan hogsten skal gjennomføres. Landbrukskontoret besvarte i 2017 10 hogstmeldinger og ga godkjenning for hogst av 599 dekar fordelt på 33-34 hogstfelt.

Tre tilbakemeldinger ble gitt mer enn fire uker etter melding. En hogstmelding (Taraldrud) er ikke besvart i påvente av kommunal eller statlig behandling i henhold til plan- og bygningsloven.

iv. Landbruksveisaker

Det er i 2017 behandlet 10 saker om bygging av landbruksveier og 1 sak om utsatt tidsfrist for bygging av landbruksvei. Utover konkrete saker har det vært jobbet med informasjon til søkere, prosesser og rutiner for søknad og behandling av landbruksveier.

En sak har vært tatt opp i politisk utvalg i Ås etter godkjenning grunnet store anlegg og lokal bekymring. Landbrukskontoret har derfor jobbet med retningslinjer for søknader og saksbehandling.

Saksbehandlingstiden i landbruksveisaker er vanligvis 3 – 4 uker. I tillegg kommer tid for innhenting av uttalelser fra regionale myndigheter, vanligvis 4 uker.

v. Andre saker etter landbrukslovgivningen

Floghavre er et uønsket ugras som ofte har sterk oppblomstring der det drives ensidig kornproduksjon. Landbrukskontoret gjennomførte en risikobasert floghavre-kontroll på 30 eiendommer i vekstsesongen 2017. I tillegg gikk landbrukskontoret første års frierklæringskontroll på 2 landbrukseiendommer i Follo. (J.fr. matlovens bestemmelser.) Mange års systematisk arbeid fra landbrukskontorets side, har gitt resultater og ugraset er i sterk tilbakegang i Follo. I tillegg er det kommet gode og effektive sprøytemidler som er blitt tatt i bruk og har gitt god virkning på floghavremengden.

vi. Uttalelser til plan- og byggesaker

Det er rutine for at landbrukskontoret får alle plan-, dispensasjon- og byggesaker som angår landbrukseiendommer i LNF-områder til uttalelse. Når det gjelder plansaker der arealbruken er avklart i kommuneplan er det sjelden landbrukskontoret har bemerkninger. I mange tilfeller gjelder det avklaring om et byggetiltak er i tråd med arealformålet landbruk. Til hjelp for avklaring av bygge- og anleggstiltak i og i tilknytning til landbruk og forholdet til plan etter plan- og bygningsloven, har departementene (LMD og KMD) i 2017 utgitt veilederen «Garden som ressurs» Denne ligger til grunn for landbrukskontorets uttalelser om arealformålet.

I 2017 har kontoret gitt skriftlig uttalelse til 35 byggesaker og 5 plansaker.

III. Arealforvaltning

Delmål: Landbrukskontoret skal bidra til bærekraftig forvaltning av arealressursene og sikring av matproduksjon og kulturlandskap i Follo.

Opgavene består i deltakelse i kommunale planprosesser med kompetanse om landbruk og jordvern (gjelder kommuneplaner, kommunedelplaner, temaplaner og områdeplaner i landbruksområder)

i. Kommuneplanlegging

Landbrukskontoret har deltatt i kommuneplanprosesser i 4 kommuner i 2017, Ski/Oppegård (Nordre Follo), Frogn, Nesodden og Vestby. Vi har deltatt på møter der det er gitt muntlige innspill og kontoret har i tillegg gitt skriftlige innspill.

ii. Andre planprosesser

Kontoret har deltatt på møter og gitt innspill til regional plan for klima og energi i Akershus. Det er også gitt innspill eller uttale i disse kommunale planene:

- Friluftslivsplan i Vestby
- Plan for naturmangfold Ski
- Tiltaksplan idrett, nærmiljø og friluftsliv i Ås
- Sentrumsplan Ås

iii. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord

Data er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB) 23. mars 2018 og tallene for 2017 er foreløpige tall. I sum er det omdisponert 204 dekar dyrka og dyrkbar jord i Follo i 2017. I følge Kostratall (noe underrapportering er registrert) er det i perioden 2010 til 2017 omdisponert 737 dekar dyrka jord og 785 dekar dyrkbar jord i Follo, det aller meste ved regulering etter plan- og bygningsloven, svært lite ved omdisponering etter jordloven.

Tabell 3:Omdisponering av dyrka- og dyrkbarjord i 2017¹ i dekar.

	Omdisp. dyrka jord etter jordloven	Omdisp. dyrkbar jord etter jordloven	Omdisp. dyrka jord etter PBL	Omdisp. dyrkbar jord etter PBL	Sum omdisp. dyrka og dyrkbar jord
Vestby	0	0	0	0	0
Ski	0	0	126	54	180
Ås	0	0	0	0	0
Frogn	0	0	23	1	24
Nesodden	0	0	0	0	0
Oppegård	0	0	0	0	0

Tabell 4:Omdisponert dyrka og dyrkbar jord 2011-2017 i dekar

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹
Vestby	1	5	2	1	77	0	0
Ski	16	122	80	30	29	198	180
Ås	1	194	0	38	27	202	0
Frogn	50	15	0	0	148	10	24
Nesodden	0	0	0	32	12	0	0
Oppegård	0	0	0	0	28	0	0

Tabell 5:Omdisponert dyrka jord 2011-2017 i dekar

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹
Vestby	1	4	0	1	77	0	0
Ski	2	94	55	7	10	53	126
Ås	1	76	0	38	4	0	0
Frogn	50	15	0	0	64	0	23
Nesodden	0	0	0	25	0	0	0
Oppegård	0	0	0	0	11	0	0

iv. Nydyrking

Landbrukskontoret har i 2017 mottatt og godkjent en søknad om nydyrking på til sammen 12 dekar. En søknad om nydyrking på ca. 23 dekar fra 2016 ble sluttgodkjent. En stor søknad om nydyrking i Ski på ca 100 dekar er det startet søknadsprosess på. Her er det stilt krav om konsekvensutredning.

IV. Natur- og Miljøforvaltning

Delmål: Landbrukskontoret skal bidra aktivt til et klima- og miljøvennlig landbruk med bærekraftig utnytting av jord- og skogressursene i Follo

Landbrukskontoret skal være pådriver for miljøtiltak i landbruket gjennom informasjonsarbeid og prosjekter, forvalte regionalt miljøprogram og bidra til utviklingen av programmet. Vi skal også fortsette å bidra aktivt i vannområdearbeidet gjennom temagrupper landbruk i vannområdene PURA og Morsa.

¹ Foreløpige tall

I vårt arbeid med økologisk landbruk skal vi drive informasjonsarbeid om mål og regelverk knyttet til tema.

Natur- og miljøhensyn skal vurderes i alle saker på landbrukskontoret. Lovverk vi bruker til slike vurderinger vil være naturmangfoldloven, forskrift om bærekraftig skogbruk ol.

i. Vannområdearbeid

Morsa

Kontoret er engasjert i Vannområdet Morsa, hvor overordnet mål er å forbedre vannkvaliteten i Vansjø-Hobølvassdraget og kystområdene. Kontoret er representert i Temagruppe landbruk i dette vannområdet. Det var 3 møter i Temagruppe landbruk Morsa i 2017, hvor Follo landbrukskontor var arrangør av et av møtene. Det ble arrangert felles temagruppemøte for vannområdene Morsa og PURA i Son 31. mai. Hovedtema var bekker, vann, vassdrag med vegetasjon og kantsoner.

I 2017 har 10 foretak og tilsammen 44 eiendommer fått besøk av miljørådgiver med rådgivning om jordarbeiding, gjødsling, kulturlandskap og hydrotekniske tiltak. Landbrukskontoret har avtale med en miljøplanlegger som har laget 21 miljøplaner i Morsa i 2017. Av disse er 6 planer utført. Planene omfattet hydrotekniske tiltak for å redusere erosjon og avrenning til vassdrag og kyst.

PURA

Landbrukskontoret deltar i prosjektgruppe og leder Temagruppe landbruk. Det var 3 møter i temagruppe landbruk i 2017. Landbrukskontoret har gjennomført registrering og planlegging av miljøplaner på samtlige landbrukseiendommer som ønsket dette i vannområdet. 197 landbrukseiendommer er miljøregistrert og 63 planer for hydrotekniske tiltak er utarbeidet av vår miljøplanlegger. Av disse er 50 planer blitt utført.

I handlingsplanen for landbruk i PURA er prosjektet riktig lagring og bruk av husdyrgjødsel fullført av landbrukskontoret i 2017 hvor en egen sluttrapport er blitt skrevet. Til sammen 18 kjente hesteanlegg er blitt fulgt opp og kontrollert av landbrukskontoret, hvor lagringstilstanden etter forskrift og regelverk stort sett var tilfredsstillende.

Som en videreføring av Prosjekt Østensjøvann fra 2015 er det satt fokus på erosjon i Skibekken i samarbeid med Ski kommune. En ad-hocgruppe er nedsatt for å følge opp med tiltak mot erosjon og graving i Skibekken. Plan for utbedring er utarbeidet og tilskudd er innvilget.

ii. Miljørådgiving

Landbrukskontoret har i mange år organisert og ledet miljørådgiving til enkeltbruk prioritert etter vannområder. Kommunene har satt av ekstra midler til dette, i tillegg er det innvilget tilskudd fra landbrukets miljøprogram. For tiden er 2 erfarne rådgivere med solid landbruksbakgrunn engasjert og jobber med rådgivning og planlegging av miljøtiltak.

Antall søkere av RMP-tilskudd i Follo er likt med foregående år, men det er økning på 8000 dekar som ikke høstpløyes. Det er også en positiv økning med etablering av over 6000 meter grasdekte vegetasjonssoner langs bekker i Vestby.

Tabell 6: Resultater av RMP-tiltak for 2017

TILTAK	Vestby	Ås	Ski	Frogn	Neso dden	Oppeg ård

Arealer som ikke jordarbeides om høsten – stubb, eng m.v.	Dekar	1 0311	12 135	18 456	3 832	1 222	0
Direktesådd høstkorn	"	162	164	47	168	0	0
Stubb i flomutsatte og vassdragsnære arealer	"	362	58	493	55	0	0
Fangvekster	"	107	1 023	250	40	12	0
Gras på erosjons- flomarealer	"	58	465	381	0	0	0
Ugrasharving	"	50	0	687	255	0	0
Bygdenært (Innmarksbeite)	"	52	461	74	0	161	122
Grasdekte vannveier	meter	1 609	336	3 008	0	0	0
Grasdekte vegetasjonssoner	"	17 287	10 072	36 143	3 859	6 159	0
SUM redusert jordarbeiding ²		10 473	12 299	18 503	4 000	1 222	0
SUM fulldyrket jord totalt		35 312	38 057	37 483	15 396	4 713	1 190
Prosentandel redusert jordarbeiding 2017		30	32	49	26	26	0
Antall RMP-søkere		43	49	70	20	6	1
Prosentandel redusert jordarbeiding 2016		27	19	46	22	24	0

iii. Kloakkslam i landbruket

Follo landbrukskontor har gjennom mange år hatt ansvaret for å få til en smidig ordning når det gjelder bruk av kloakkslam som gjødsel i Follo. Etter gjødselvereforskriften er det nå tilstrekkelig å levere melding om mottak av slam til kommunen før slammene blir mottatt av bonden/foretaket. Slammene kan brukes som gjødsel med et 10-årig omløp i vanlig jordbruksproduksjon.

Meldingene er blitt behandlet i samarbeid med de respektive kommuneleger i forhold til hygienisering (smitte) og stabilisering (lukt), samt mellomlagerplasser og spredemengder. Landbrukskontoret følger opp disse sakene med bl.a. feltkontroll av spredearealer og mellomlagerplasser.

Tabell 7: Oversikt over meldinger om kloakkslam i 2017

Kommune	Antall meldinger	Slamtørrstoff tonn	Spredeareal
Vestby	2 (1 trukket)	220	110
Ås	5	2712	1356
Ski	3	1866	933

iv. Tiltaksstrategier og retningslinjer SMIL

Det ble vedtatt ny tiltaksstrategi i samarbeid med faglagene i Follo for perioden 2015-2019, med fokus på vannområdene. Landbrukskontoret har hatt møte med næringsorganisasjonene (bondelagene og skogeierlaget i Follo) for å drøfte prinsipper for tildeling av midlene for 2017.

Follo landbrukskontor har forvaltet midlene samlet for de 6 kommunene, og har hatt anledning til å foreta omfordelinger mellom kommunene. Den totale tildelingen er disponert i samsvar med tiltaksstrategier.

v. Viltforvaltning

Landbrukskontoret har i 2017 etter lengre forhandlinger med Oppegård og Frogn etablert ny viltvakt for Ås kommune alene. Viltforvalterne i Follo som har vald i Follo elgregion ble enige om å legge forvaltning av bestandsplan for elg i Follo elgregion under avtalen om Follo landbrukskontor.

Det er også gitt konsesjon til oppstart av hjorteoppdrett på Pepperstad gård i Vestby.

Det er laget egen rapport om viltforvaltning for Ås.

vi. Prosjekt skogbruk og publikum i Follo

Prosjektet er initiert av landbrukssjefen og finansiert med skogfondsrenter og egeninnsats. Prosjektet ble startet i 2017 og er planlagt vare ut 2019. Landbrukskontoret deltar med skogbrukssjefen i styringsgruppen for prosjektet. Ellers er Follo skogeierområde representert med to og Skogselskapet i Oslo og Akershus med en i styringsgruppen. Styringsgruppen hadde to møter i 2017.

V. Næringsutvikling

Delmål: Landbrukskontoret skal bidra til utvikling av landbruket i Follo og være pådriver for ny næringsutvikling i tilknytning til landbruket.

Landbrukskontoret skal være pådriver for landbrukstilknyttet næringsutvikling. En viktig del av dette er vår rolle som førstelinjetjeneste for Innovasjon Norge (IN). Vi jobber med informasjon til søkere om mulighetene for tilskudd og uttaler oss om søknadene før disse sendes videre til IN for behandling. Virkemidlene hos IN er varierte og gjelder blant annet investeringer innenfor tradisjonelt landbruk, inn på tunet virksomheter (grønn omsorg), grønt reiseliv, mat og drikke med lokal identitet og bioenergi.

Vi samarbeider også med Etablerertjenesten i Follo som tilbyr hjelp for utvikling av tilleggsnæringer i den tidlige fasen av etablering.

i. Søknader til IN

Temaer som det ble gitt tilskudd til i 2017 var etablererstipend for utredning av nye næringer, fyringsanlegg for bioenergi, husdyrfjøs, lagerbygg for grønnsaker og korn. Alle søknadene ble innvilget. Samlet tilskudd innvilget var kr 5.091.000. I tillegg ble det innvilget lån fra Innovasjon Norge på kr 5.120.000.

ii. Økologisk landbruk

Stortinget har vedtatt målsettinger for økologisk landbruk i Norge. Målet er at 15 % av produksjonen skal være økologisk. Interesse og omfang er lite i Follo. I 2017 var det kun 7 foretak som søkte produksjonstilskudd til økologisk drift. Det var ingen bruk med økologisk melkeproduksjon, 4 med økologisk storfekjøtt, 4 med økologisk sau, 1 med gris. Økologisk kornareal var 1196 dekar i 2016, 1,03 % av kornarealet i Follo.

iii. Økonomi og organisasjon

Delmål 1: Landbrukskontoret skal ha en økonomi som sikrer prioriterte tjenesteområder

Delmål 2: Landbrukskontoret skal ha kompetente medarbeidere og et godt arbeidsmiljø.

I. Økonomi

Tabell 8: Regnskapsoversikt 2017

Utgifter	Godkjent budsjett 2017	Regnskap 2017
Sum lønn	4 536 000	4 594 495
Kontordrift	331 000	244 187
Husleie	212 000	212 000
Adm. kostnader Ås	240 000	240 000
Miljørådgiving	150 000	44 436
Veterinærvakt	765 000	902 806
Vilttrekkprosjekt		30 000
Sum utgifter	6 234 000	6 267 924
Inntekter		
Tilskudd fra kommunene	4 950 000	4 950 000
Betaling for tjenester, prosjektinntekter etc	80 000	40 775
Refusjon husleie PURA etc		45 549
Refusjon viltforvaltning Ås	110 000	110 000
Tilskudd fra kommuner?	64 000	
Refusjon miljøfond	150 000	44 436
Tilskudd FM		
Refusjon veterinærvakt	790 000	807 417
Sum inntekter	6 144 000	5 998 176
Merforbruk, overføres fra driftsfond	90 000	269 748

Tabell 9: Landbrukskontorets driftsfond

Saldo 1.1.2017	723 201
Overforbruk regnskap 2017	269 748
Saldo 31.12.2017	453 453

Tabell 10: Landbrukskontorets miljøfond

Saldo 1.1.2017	306 156
Honorarer vannmiljørådgiving	44 436
Saldo 31.12.2017	261 720

Tabell 11: Prosjektregnskap 1405, veterinærvakt

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kostnader i hht vaktlister	608 500	675 467	871 158	672 545	759 953	902 806
Refusjonsbeløp fra Staten	691 000	717 000	740 584	765 740	789 092	807 417
Resultat +/-	82 500	41 533	-130 574	93 195	29 139	-95 389

Kommentarer til regnskapsoversikt for 2017

Sum lønnsutgifter ble noe høyere enn budsjettet. Dette skyldes lønnsoppgjøret 2017. Det er brukt en del mindre til miljørådgiving enn budsjettet, miljørådgivingen i Morsa 2 (Vestby og søndre deler av Ås og Frogn) har gått noe tregere enn forutsatt av forskjellige årsaker. Utgifter til veterinærvaktordningen er høyere enn budsjettet. Dette skyldes dels en forskyvning av utbetalinger ved årsskiftet slik at vi i 2017 fikk 13 månedsutbetalinger. I tillegg ble det utbetalt kr 25 000 til Holstad veterinærkontor til dekning av administrative utgifter for ordningen. Sum utgifter er kr 24 000 over budsjett.

Sum inntekter er ca kr 145 000 under budsjett. Dette skyldes vesentlig at tilskuddsmidler til miljørådgiving ikke er tatt ut. Bevilgede midler overføres til 2018. I tillegg er det i budsjettet ført opp 64 000 i kommunale tilskudd som ikke er innkommet.

Merforbruk på kr 269 748 dekkes av landbrukskontorets driftsfond. Merforbruket til veterinærvaktordningen vil dekkes inn i 2018, jfr prosjektregnskapet. Ser vi bort fra dette er merforbruket kr 174 359, mot kr 90 000 i budsjettet. Saldo landbrukskontorets driftsbudsjett pr 31.12.2017 er kr 453 453.

Landbrukskontorets miljøfond reduseres med kr 44 436 for dekning av utgifter til miljørådgiving i Morsa 2. Saldo er pr 31.12.2017 kr 261 720.

II. Medarbeidere og arbeidsmiljø

I 2017 var det 6 tilsatte ved kontoret. Det samarbeides med en rekke fagpersoner/fagmiljø. De ansatte har lang erfaring og har høy kompetanse. Gjennomsnittsalder ved kontoret er forholdsvis høy, 3 medarbeidere over 62 år.

Arbeidsmiljøet ved landbrukskontoret er godt, med noe trekk for fysisk arbeidsmiljø. Lokalene er gamle og særlig ventilasjonen er utilstrekkelig. Sett bort fra dette er tilbakemeldingene klare på at medarbeiderne trives på jobben. Sykefraværet er svært lavt, noe det har vært i flere år.

Tabell 12: Sykefravær i perioden 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Fraværs %	1,00	3,14	1,00	0,64	0,88
Korttid (%)	1,00	3,14	1,00	0,64	0,88
Langtid (%)	0	0	0	0	0

Ås 23.3.2018

Lars Martin Julseth

landbrukssjef

II. Vedlegg

Fordeling og bruk av SMIL-midler i Follo 2017

0211 VESTBY		Kr.
20 søknader	Hydrotekniske tiltak (Rør, kummer, åpne grøfter)	1 803 200
3 søknader	Vegetasjonssone (Kantsone dyrket mark/skog)	82 845
1 søknad	Kulturminner – freda og verneverdige bygninger (Stabbur)	70 000
		1 956 045
0213 SKI		
1 søknad	Hydrotekniske tiltak (Rør, kummer, åpne grøfter)	62 160
1 søknad	Fangdam/våtmark (Rensk av fangdam)	18 270
2 søknader	Vegetasjonssone (Kantsone dyrket mark/skog)	27 375
1 søknad	Bygningsteknisk tiltak (gjødsellager)	108 750
		216 555
0214 ÅS		
4 søknader	Hydrotekniske tiltak (Rør, kummer, åpne grøfter)	128 530
1 søknad	Kulturminner – freda og verneverdige bygninger (Stabbur)	55 000
		183 530
0215 FROGN		
1 søknad	Hydroteknisk tiltak (Rør, kummer, åpne grøfter)	10 000
		10 000
NESODDEN		
1 søknad	Hydroteknisk tiltak (Rør, kummer, åpne grøfter)	264 600
		264 600
OPPEGÅRD		
1 søknad	Kulturminner – freda og verneverdige bygninger (Stabbur)	60 000
		60 000
SUM FOLLO		2 690 730

Tildelte midler fra Fylkesmannen 26.1.17	Kr	1 695 505
+ Inndratte midler i 2017	"	791 454
+ Ekstratildeling i august 2017	"	928 490
Til disposisjon i 2017	Kr	3 415 449
Ikke brukt opp pr. 31. desember 2017	"	724 719

Totalt bevilget 2017:

1.prioritet:

Forurensningstiltak (Hydroteknisk/fangdam)	Kr	2 268 490	84 %
--	----	-----------	------

2.prioritet:

Andre tiltak (Fredete bygninger/veg.soner/gjødsellager)	Kr	422 240	16 %
---	----	---------	------